

GAZETA TRANSILVANIEI.

„Gazeta“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri estere 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/2 galbini mon, sunat6ria.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 29.

Brasiovu 29/18 Aprile

1877.

Cea mai buna politica roman6sca.

III.

Pre la a. 1872—3 professorii dela gimnaziulu din Nasseudu au pusu basea unei mici reuniune de pastrare si de imprumutu, restrinse numai pre langa choru. Scopulu acestei reuniune f6 scutirea profesoriloru de a-si leg6 capulu pre la judani pentru sumultie mai mici, in care positiune professorii cu modestele loru salarie potu veni adese ori, si care impregiurare, abstragundu dela interesele orbitante, nu ar' st6 in armonia cu demnitatea pusetiunei de professore. Intelligenti'a din locu si din giuru capetandu informatiune despre acestu inceputu staru, c6 inca se fia primita in acea reuniune. Pana aci av6 societatea unu caracteru privatu.

Devenindu numerulu membriloru din ce in ce mai insemnatu, la 2 Novembre 1873 s'a constituitu in societate publica sub numirea „Auror'a“ societate de imprumutu si pastrare, cu care ocaziune s'a primitu si unu proiectu de statutu, carele in lun'a lui Decembre din acelu anu a si cascigatu aprobarea ministrulu de comerciulu

In 15 Ianuariu 1874 s'a tienutu prim'a adunare generale, c6 societate publica recunoscuta, candu av6 39 membri.

Lasu se urm6die unu micu conspectu statisticu despre progressulu reuniunei „Auror'a“, incepundu dela 1 Ianuariu 1874 pana in 1 Ian. 1877, specificandu pentru fiacare semestru numerulu membriloru si capitalele lor, capitalele elocate, numerulu celor ajutati cu imprumuturi si sum'a ce a cerculatu in fiacare semestru.

Semestrulu si anulu despre care s'a facutu raportu	Numerulu membriloru in finele sem.	Capitalulu membriloru		Capitalulu elocatu		Capitalulu intregu alureuniunei		Numerulu celor ajutati cu imprumuturi	Sum'a ce a cerculatu in decursulu semestrulu
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.		
Semestrulu II. 1873 dela 1 Iul. pana 31 Dec. 1873	39	937	91	—	—	937	91	—	—
Semestrulu I. 1874 dela 1 Ian.— 1 Iul. 1874	48	2281	82	2090	91	4372	72	40	4800
Semestrulu II. 1874 dela 1 Iul.— 31 Dec. 1874	62	3787	82	3677	02	7464	84	50	5393
Semestrulu I. 1875 dela 1 Ian.— 1 Iul. 1875	79	6760	60	8071	29	14831	89	101	12663
Semestrulu II. 1875 dela 1 Iul.— 31 Dec. 1875	116	9601	06	10889	38	20590	44	111	11411
Semestrulu I. 1876 dela 1 Ian.— 1 Iul. 1876	120*)	16396	14	12676	27	29072	41	133	12978
Semestrulu II. 1876 dela 1 Iul.— 31 Dec. 1876	118	18474	20	15236	—	33710	20	108	10677
								543	57422

*) Aci notediulu, ca cu contopirea tribunalulu regescu si a districtelor Bistriti'a, Nasseudu si respective cu transmutarea acestor'a, reuniunea a perdutu f6rte multu. . . .

Acest'a este progressulu acestei mici societati in decursu de 3 ani, care a inceputu cu unu capitalulu de 937 fl. si acuma are 33710 fl. afara de interesele capetate, dupa capitalele elocate cu 8%, 6r' dupa a membriloru fundatori cu 16—17% c6 dividende. . . . Uitandune in perspectiv'a desvoltarei acestei societati aflamu, ca in decursulu existentiei sale a pusu in circulatiune la poporulu din acestu tienutu 57422 fl. si s'au ajutatu 543 insi. C6 intre parentese observu, ca din acesti'a nu s'au inactionatu nici 20, de unde se p6te ved6 si solvirea prompta.

Intrebandu-ne, ca ce ar' fi facutu acei 543 insi, d6ca nu er6 „Auror'a“, respundemu, ca ar' fi fostu necessitati; celu pucinu in mare parte, a-si bag6 capulu pre la usurarii judani, cu sute de percente, de unde urm6, ca celu pucinu diumetate din ei deviniea ruiat6 pentru tot6deun'a si mosiele loru cadute in mane straine. Eca avantajulu „Aurorei“, 6ca profitulu particulariu, locale si nationale, celu p6te aduce una reuniune de pastrare si imprumutu, chiar' si d6ca este micutia; 6ca folosulu ce-lu are poporulu, d6ca 'si familiaris6dia acesta utila institutiune in midiuloculu seu.

Credindu a face unu bunu servitiu celoru interessati mai de apr6pe cu ac6sta reuniune, 'mi permitu a impartasi pre scurtu principiile, cari se urm6die in administrarea ei. . . .

T6ta averea se administr6dia de unu consiliu administratoriu, constatoriu din 6 membri ordinari si 3 supplenti, alesi pre 3 ani, cari au capitale neatacabile de celu pucinu 200 fl., apoi de unu directore, 2 ampioiati de cassa cu cautione si 1 secretariu. Observu, ca numai ampioiati de cassa si secretariulu primescu cate 2% din venitululu brutu alu reuniunei in semnu de remuneratiune, 6r' consiliulu si directorele servescu numai gratis.

Se-mi fia escusata indiscretiunea, d6ca amintescu numele d. capitani in pensiune Nicolau Antonu, carele si-a cascigatu cele mai frum6se merite pentru „Auror'a“ prin zelulu si dilligenti'a s'a eminenta desvoltata in conducerea „Aurorei“ dela inceputulu ei pana astadi in calitate de d. directore, 6r' astadi in calitate de directore si t6te aceste fara a primi cea mai mica remuneratiune. . . .

Imprumuturile se facu pre langa caventi, intabulari seu cambiu, pre tempu de 3 ani, potenduse prolungi inca pre 2 ani. . . . Replatirea se p6te face in rate lunarie, prin care reuniunea castig6 f6rte multu. . . .

Imprumuturile se facu numai la membrii, cari suntu de 2 cathogorii, adeca: ordinari seu fundatori, cari au celu pucinu una actie de 50 fl. v. a., solvirea unei actie se p6te face si in rate lunarie de cate 3 fl. v. a.; a dou'a cathogoria de membrii suntu extraordinari, cari solvescu numai tax'a de 5 fl. v. a.

Am credintu de bene a face aceste impartasiri cu deosebire pentru cei ce p6te ar' dor6 si infintiedie si pre alte locuri reuniuni de ac6sta cathogoria. Orientare mai detaliata 'si va pot6 procur6 resp. din statutele „Aurorei“, cari se voru pot6 procur6 dela reuniune indata ce voru cascig6 aprobarea tribunalulu regescu din Bistriti'a, necessaria in urm'a unoru modificari facute conformu

noveloru legi usurarie, dupa care aprobare se voru si tapari. *) . . .

— Mi-am permisu a cit6 aci acestu exemplu voidnu a convinge pre ori cine prin date matematiche despre folosale ce le potu prest6 reuniunile de imprumutu si pastrare. Sumu de convingere firma, ca, d6ca nu in fiacare opidu seu chiaru satu romanescu, d6r' celu pucinu in fiacare tienutu locuitu de romani, s'ar' infintia astfelu de reuniuni, amu cascig6 multu, avuti'a privata si nationale ar' cr6sce cu una repediune mare. Pre deoparte s'ar' indemn6 poporulu prin exemple atrag6torie, cari tot6deun'a sunt mai instructive, la crutiare, la depunerea unoru parti din capitalele cascigate; 6r' de alta parte s'ar' scuti sute si mii de familie de ruinare, s'ar' sc6te din ghiarale camatariloru. Procediendu pre ac6sta cale preste totu loculu amu ved6 cu ochii inaintarea din pasiu in pasiu si ameliorarea avutiei poporulu si in acestu modu amu pune basea cea mai segura si la edificiuulu progressulu culturale alu natiunei. . . .

Invetiandu poporulu nostru la folosirea tempulu fisicu si la una economia rationale in t6ta privinti'a; indemnandu-lu si invetisandu-lu, c6 din cele castigat6 prin munca grea, una parte se o depuna la una reuniune de pastrare in ori ce privintia cu destula garantia si securitate si se o pastr6die pentru alte tempuri seu c6 una fontana de avere; facundu aceste sum de credintia, ca sub impregiurarile actuale facemu cea mai buna politica nationale. . . . Si ce am pot6 lucr6 noi astadi mai rationale, decatu cercandu pre t6te cararile possibile de a-ne inmult6 si conserva averea nationale si prin ac6st'a a-ne ridic6 sc6le si a-ne imbunatat6 intregu invetiementulu nationale, a-ni ajut6 inaintarea literatur6 si cultur6 nationale, cari sunt murii cei mai puternici, singuri abili de a resiste la ori ce atacuri la cate ar' fi espusa natiunea romana?

Ce am pot6 intreprinde si lucr6 mai practice decatu aceste? Intr'unu tempu, in care pre cale politica suntemu lipsiti de ori ce terenu de activitate, candu in tier'a n6stra suntemu lipsiti de dieta, uniculu locu de a-ne pot6 intielege, discut6 si prin ac6st'a amelior6 referintiele n6stre patriotice si a ne intari elementulu de vi6tia; intr'unu tempu, in care natiunea romana 6ra se considera de paria in patri'a s'a, 6r' limb'a si literatur'a n6stra este persecutata pana in sanctuariulu sc6lei si a referintieloru n6stre sociali; intr'unu tempu, candu adeverulu, dreptatea, libertatea si t6te ideele cele mai sante sunt numai cuvente insultate si substituite cu mentiun'a, nedreptatea si absolutismulu celu mai terroristicu, tendentiosu si monstruosu; intr'unu tempu c6 acest'a in t6ta privinti'a a normale — nemica nu este mai resonaveru si mai promitietoriu de successu, decatu de a inlocui passivitatea politica cu cea mai intensiva si potentiata activitate pre terrenulu economiei nationale a instructiune ipoporulu si a promov6re iliteratur6 si cultur6 nationale. . . .

D6ca parintesculu nostru regimu de astadi ne esclude sistematice de la ori ce ramu alu vie-

*) Se ni se impartesi6sca spre a le face cunoscut6 la totu publiculu romanu. Red.

tiei publice, deca posturile publice ocupate de romani incepu a-se ocupa tote cu de ai loru etc. . . se le damu buna pace, se asteptamu tempuri mai bune, cari trebuescu se sosésca, pentru-ca asiá postulédie ordinea naturei si a vietiei omenesci. Se le damu pace in politic'a loru, dér' cu atatu se lucramu mai multu pre terenulu indicatu alu economiei, alu culturei si instructiunei poporale.

Acest'a este astadi — dupa mine — cea mai buna politica ce trebuescu se urmarimu. — Publiu.

Brasiovu, in 28 Aprile st. n.

In siedinti'a dela 23 Aprile, adeca tocmai in diu'a candu russii au trecut Rubiconulu, dlu primu ministru maghiaru a prezentatu camerei urmatóriele proiecte de legi dualistice; despre conventiunea vamale si comerciale; despre concessiunea societatorilor de actiuni, de asigurare si a asociatiunii industriale si economice; despre infiintierea si privilegierea societatii de banca austro-maghiare; despre detori'a de 80 milliône; despre taxarea napoloru de zaharu si a vinarsului. In fine s'a prezentatu si unu proiectu de resolutiune pentru alegerea unei deputatiuni regnicolare, care se statorésca quot'a. Acestu proiectu s'a desbatutu in siedinti'a de Mercuri.

Dupa aceea s'a datu cetire reportului comisiunei de incompatibilitate in caus'a lui Axente Severulu. Acestu reportu inse, nefiindu destulu de lamuritu si precisu, nu s'a luat in discussiune meritoria, ci la propunerea deputatului Szilágyi s'a retransmisu la comisiunea respectiva spre intregire.

— Totu proiectele de legi dualistice voru da de lucru si camerei austriace din Vien'a, deca nu cumva se va implini dorinti'a diurnalului „N. Fr. Presse“, care dice, cá acumu in mediuloculu complicatiunilor orientali ar' fi mai consultu a se sustiené statulu quo pana la inchiarea pazei. Noi inca amu dorí acést'a, inse domni din Budapesta nu se invoiescu, pentru ca dinsi sciu prea bine, ca ceea ce potu capetá astadi, dupa inchiarea pazei nu voru mai capetá.

— In siedinti'a dela 23 Aprile a camerei austriace, capii partitei constitutionale Herbst si Giskra au adressatu guvernului urmatóriele interpellatiune: „Dela 29 Octobre 1876 incóce, candu guvernulu a binevoitu a responde la interpellatiunea, ce i s'a adressatu atunci, desvoltarea lucrurilor a luat o directiune noua, resbelulu intre Russi'a si Turci'a nu se mai póte evitá, ba erumperea lui se astépta in fia-care di. Acestu resbelu, deca privimu chiaru numai tractatulu de Parisu si interesele monarchiei austriace, este de o importantia fórte mare, deórace decursulu si finitulu lui póte se puna monarchi'a austriaca in faci'a unei cestiuni de viétia, prin urmare atitudinea si actiunea ce o va lua guvernulu facia de acestu resbelu este de o insemnătate necalculabile. Drept'aceea, reprezentant'a parlamentaria se tiene indreptatita a cere deslucire dela guvernulu cu privire la atitudinea sa facia de acestu resbelu, si intréba: Afla-se guvernulu in positiune de a dá desluciri in privinti'a atitudinei monarchiei austriace facia de resbelulu russo-turcescu, deca da, atunci ce scopuri are guvernulu comunu in vedere si cugeta elu a ajunge aceste scopuri?“

Respunsulu la acést'a interpellatiune va poté se-lu de dlu Auersperg numai dupa ce se va consultá cu dlu Andrásy. Inse ori si care ar' fi respunsulu, noi scimu una si buna, si acést'a e, ca Austri'a este intielésa cu Russi'a.

— Atatu „Romanulu“ din Bucuresci, catu si alte diurnale mai vertosu russesci assecura, ca Austri'a in aliantia cu Russi'a este gat'a se ocupe Bosni'a si Erzegovin'a. Douedeci de batalióne austriace stau gat'a se intre in Bosni'a trecundu riulu Unna pe la B'hadz si Novi, éra riulu Sav'a pe la Gradisca si Brodu. Precandu diurnalele maghiare esplica acést'a invasiune austriaca in favórea

Turciei, care astfelu va poté se-si concentredie poterile contra muscaliloru, pe atunci diurnalele europene cu informatiuni mai autentice sustienu, ca Austri'a si deca va face o invasiune in Bosni'a va trebui se spriginésca planurile Russiei, ca-ci la din contra acést'a se va intórce si contra ei cu ajutoriulu Italiei si alu elementelor slave din sinulu ei.

— In diariulu ungurescu „Ellenör“ aflamu urmatóriele enunciatii desperate: „O deca amu fi asiá de tari precumu nu suntemu, cá cuventulu nostru se faca a se cutremurá pamentulu sub pietorele atacatoriului, care merge se bè sange si se mance tiéra: Tiér'a si sangele amicului nostru, care este din sangele nostru. Inse din nenorocire nu suntemu asiá de tari. Abiá avemu atate mani, incatu se ne aperamu pe noi, abiá atát'a tempu, incatu se ne legamu ranele proprie. . . Forti'a impregiurariloru nu ne permite se ne redicamu man'a armata decatu numai intru aperarea intereselor nóstre vitali, inse pe muscalu nu-lu vomu spriginí contra natiunei turcesci, ca-ci atunci noi insine ne-amu uccide.“ — Déca' domni unguri sunt asiá de nepotintiosi, atunci celu pucinu se fia mai modesti, se nu nimicésca si sfarime cu gur'a tota lumea, éra candu vine lucrulu la fapte, atunci recunosc, ca numai fal'a si gur'a a fostu de ei.

Resbelulu s'a inceputu! Armat'a russésca nu se mai afla concentrata la Prutu, ci de alungulu Dunarei de josu pe pamentulu celu manosu alu Romaniei. Déjá in 24 Aprile intrasera in Romani'a vr'o 10 de mii ostasi russesci, dintre cari 15 mii ocupara podulu calei ferrate la Barbosi. De atunci si pana astadi numerulu russiloru in Romani'a póte fi aprópe 200 de mii. O parte se concentrédia la malulu Dunarei catra Dobrogea, éra alta parte trece Ploiesci-Pitesci catra Craiova-Calafatu. Armat'a romana este concentrata in doue corpuri: la Bucuresci si Craiova. Turcii nu numai ca n'au datu pana acumu nice unu semnu de a trece in Romani'a, ci din contra, vedendu intentiunea russiloru de a trece Dunarea in Dobrogea, au inceputu a concentrá intr'acolo si armat'a dela Vidinu si Ruscucu. Se crede inse, ca russii se prefacu numai ca voiescu se tréca Dunarea in Dobrogea, inse in realitate ei au de cugetu a o trece pe la Calafatu. Unu comerciantu din Brasiovu, care a sositu eri dela Ploiesci ne spune, ca a vedutu cu ochii sei trecundu pe acolo catra Craiova siepte trenuri de cate 60 vagóne. Inse vagónele erau tote inchise, incatu nimenea nu potea se védia ce este in ele, dér' nu incapa nice o indoiéla, ca erau incarcate de soldati russi.

— Manifestulu imperatorelui Alessandru s'a cetitu in 24 Aprile inaintea trupelor la Chisieneu, s'a publicatu in foi'a oficiale din aceeasi di, s'a cetitu in tote bisericile din imperiu. Cuprinsulu acestui manifestu l'amu impartesitu in Nr. precedentu. Accentua interessarea Russiei de sórtea crestiniiloru din Turci'a; spune ca Russi'a a voitu se ameliorédie sórtea acelor crestini pe calea pazei, inse trufi'a turcésca a facutu illusoria ori-ce incercare pacnica. Deci n'a remasu decatu refugiulu la arme. Invóca apoi binecuventarea Ceriului asupra trupelor si le ordóna se tréca in Turci'a.

— In guvernamentulu Bassarabiei, in districtulu litoral, apoi in guvernamentele Cherson si Tauri'a s'a proclamatu starea martiale.

In momentulu candu armat'a dela Prutu a trecut in Romani'a a trecut in Turci'a si armat'a russésca din Asi'a mica, pentru ca Russi'a singura strimtorescu pe Turci'a de doue parti. Inse in ajutoriulu Russiei paru a se miscá nu numai grecii, cari inca stau de a trece in Turci'a, ci si persii, cari facu pretensiuni asupra Bagdadului.

— Marele principe Nicolae, comandantele supremu alu armatei dela Prutu, resp. dela Dunare a datu o proclamatiune catra poporulu romanu, unde dice: La ordinulu imperatorelui, armat'a russésca intra in Romani'a si contédia la bunavointia

vóstra. Trecerea armatei russesci prin Romani'a nu va durá multu. Guvernulu romanu se considera de guvernulu amicu. S'au luat mesuri, pentru cá totu ce se cumpara pentru armata se se platésca indata in bani romanesci séu in auru. Legile, datinele si averea locuitoriloru in Romani'a se voru respectá. Proclamatiunea cere spriginu pentru armat'a ce merge se eliberédie crestinetatea din tirani'a semi-lunei.

— Unu telegramu alu sultanului catra comandantii de armata dice: Suntemu atacati de Russi'a prin urmare necessitati de a ne aperá independenti'a tieriei cu arm'a in mana. Sultanulu spera, ca cu ajutoriulu lui Mohamedu va invinge, si cerendu necessitatea va redicá si dinsulu flamar'a cea sacra a califatului si se va pune in fruntea armatei. Natiunea va luá sub scutul seu pe femeile si copii luptatoriloru pentru patria.

Brasiovu, 17/29 Aprile. Sunt 8 dile, de candu in acestu ténutu ploua necontentitu, unori amestecat cu nea, éra in Duminec'a trecuta 22 a ninsu tota diu'a si tota nóptea, éra termometrulu a cadutu la 0. Dupa scirile cate avemu din alte diurne, totu camu in acea di a ninsu in tota Transilvani'a, pe la Clusiu, M.-Osiorheiu, Deva, Orasteia si chiaru in partea cea mai mare a Ungariei, catu tiene dela Aradu pana susu la Pressburg. In unele regiuni termometrulu aratá 1 pana la 3 graduri de frigu, din care cauza se crede, ca pome nu se voru mai face si ca viile inca ar' fi suferitu pe alocurea tare, éra despre semenaturi se scrie, ca acele nu ar' fi suferitu mai nicairi din caus'a acestui frigu.

— Din diu'a in care s'au primitu aici scirile despre inversiunea óstei russesci pe territoriulu Romaniei, cateva ramuri de industria si comerciulu piatiei nóstre pare ca ar' inviia din morti, — asia au inceputu a se misca. Causele activitatiei sunt pe facia. Comerciantii acuma sciu curatu unde se afla: in resboiu. Cei practicii cunosc miile de lipse si -trebuintie ale armatelor si sciu se aléga obiectele de speculatiune. Pre catu timpu va dura resboiulu la Dunare, acést'a remane cá si in chisa, si asiá concurrenti'a cea mai apasatórie pentru comerciulu nostru cu Romani'a, adeca a vaporiloru va fi, deca nu de totu impededata, in parte mare ingreunata, éra cea maritima dela gurile Dunarei, suspinsa. In catu pentru calile ferrate, in legea despre requisitiuni sta limpede, ca ori ce transporturi de marfi si obiecte private pe calile ferrate sunt oprite strinsu pre catu timpu durédia transporturile de truppe, munitiuni, tunuri, monturi, magazine si tote trebuintiele armatelor. Acestea inse mai alesu din partea Russiei potu tiené cu lunile intregi, anume dela Ungheni-Iassi pana in laintrulu Romaniei la Dunare séu in Bulgari'a; de aceea marfile, care voru veni dela Vien'a etc. pe calea ferrata galitiana voru sta in Iassi, de unde se voru poté inainta numai pe ossia la destinatiunea loru cu mari spese si chiaru pericole. Este fapta positiva, ca comand'a suprema russésca a si luat in potestate sa calea ferrata si dispune de ea cumu ei place. Asia urmédia, ca una parte considerabila a comerciului se si caute calea sa érasu pe la Brasiovu cá si in alte epoche candu au fostu resboie russo-turcesci.

Romani'a.

Bucuresci, 12/24 Aprile. In aceste momente supreme, voindu a continua corespondenti'a mea cu dvóstra, curmata din caus'a unei mari calamitati, inainte de tote ve rogu si acuma, cumu si in vér'a trecuta, cá certele diarielor din capitala si acelea cateva conflicte violente, intemperate in cele doue corpuri legislative, se nu ve alterédie intru nimicu. Las' ca de aceste se intempla in tote staturile constitutionali, adesea in gradu multu mai brutale, de es. in Ungari'a si chiaru in Prusi'a, adesea si in Franci'a etc., déra apoi ací eruptiunea pasiuniloru provine in multe casuri dela marea diversitate a educatiunei nóstre. Asia de es. brutalitatea dlui Desliu in senatu si a betranului Sihleanu in camer'a deputatoriloru, nu se póte esplica numai din temperamentu, ci mai multu din educatiune. Pe langa acea fractiune de ómeni dedati a tracta pe tota lumea cá pe argatii loru din curte, in camer'a actuale s'au stracurat din nefericire mai multi pessimisti incorrigibili, de calibrulu dlui

Buescu, si ómeni cumu se dice pe aici „Terie brâu, séu Nega, suie-te 'n teléga etc.“, caroru nici archangelii nu le-ar' scî face pe voia. Acesti ómeni demni de compatimire suferé de ide'a fixa, ca numai densii ar' fi onesti si buni patrioti, tóta ceea-lalta lume ar' sta numai din cuioni, éra despre cei, carii sunt chiamati la vreunu ministeriu, credu ca din acelu momentu si-au si datu sufletulu satanei. Unii din ei sunt si fórté reutatosi, chicaneri, din care cauza nu mai incéta cu interpellatiunile pentru lucruri mari cá si pentru cele mai de nimicu; pe care le-ar' poté comunica prea bine ministrului respectivu pe cale privata, fora a rapi cu elu timpulu celu pretiosu alu corporiloru legislative. Déra nu: pasiunea loru este cá se chicaneie pe ministrii pana le voru scóte sufletulu. Numai orbulu nu vede, ca acésta e manopera machiavellistica. Éca una din causele principali, pentru care senatul din anulu trecut trebuia se se dissolve, ca-ci chicanele mai multoru senatori semená ca sunt rezultatulu unei conspiratiuni, alu carei scopu érá cá se tiena carulu statului pe locu, se compromita guvernulu si tóta situatiunea, fora picu de respectare a impregiariloru fatali, in care ne aflamu. Asia déra acesteia certe si manopere se nu le luati prea seriosu, ci se considerati, ca imens'a maioritáte a natiunei ajunsa la consciintia de sinesi, scie fórté bine pe cine are se urmedie si se spriginésca in dile de periculu. Scopulu e acelasu, tient'a unica, differimu numai in midiu-lóce; pentru pessimisti avemu compatimirea nóstra si'i lásamu se strige.

Correspondentele de aici alu diariului ministeriale „Kelet“ întrebese deunadi pe „Gazet'a“ in batjocura, ca ce dice ea de candu se formá partit'a politic'a din centru, sub conducerea lui Dim. Ghica, B. Boierescu s. a. Ce mai minune in ochii unoru corespondenti cumu este si acesta. Ce se dica „Gazet'a“ mai multu, decatu ca ea afla lucru celu mai firescu, cá într'unu statu constitutionale se se forméde celu pucinu cate trei partide, drept'a, steng'a si centru. Au dóra pana acilea nu au fostu in camerele Romaniei destui membrii, carii au representatu centru, adeca idei si opiniuni moderate, midiuocitórie, conciliatórie, intre conservativii retrogradi si liberalii progressisti cá se dicemu asia, in fug'a mare, in ruptulu capului? Au fostu totudeuna, de si pana acilea nu au aflu cu cale a se manifesta cá partita compacta. Acuma, ca partid'a conservativa se afla paralisata greu prin celebrulu processu alu fostiloru ministrii, amicii unui progressu mai moderatu, adeca cei carii se temu de actiuni precipitate, au crediutu ca e necessariu se se presente natiunei in modulu si cu manier'a ce se desvólta in reinviatulu diariu „Press'a“, care inse ni se pare totu asia de pessimistu, cá si unii deputati. La dv. unde voru fi trei maghiari la unu locu, vei afla drépta, stanga, centru. Apoi déra ce se mai mira altii. . . .

Asiadéra modest'a nóstra armata s'a pusu de nou pe picioru de bataia si inca astádata pentru multi cu totulu pe neastéptate. Vediu ca diariiele dualistice in veci vrasmasie jurate ale natiunei si statului románescu, au éra si o braznicia a ne incrimina de perfidia. Contra inimiciloru de mórte ai nostrii este fórté necessariu, cá romanii se'si precisedie bine statulu cestiune, spre a'si poté forma judecata justa despre situatiunea in care amu ajunéu, ca-ci altu-mentrea e vai de sufletulu nostru, déca ne vomu ameti de sofisme, de minciunile inimiciloru.

Éta cumu stá lucrulu. In tractatulu de Parisu dela 30 Martiu 1856 tóte poterile mari europene au garantatu cu mare solemnitate integritatea teritoriale a imperiului ottomanu si primirea lui intre staturile civilisate ale Europei. Atata nu a fostu de ajunsu, ci indata in Aprile alu aceluasi anu Austri'a dvóstra, Angli'a si Franci'a inchiaiaru intre sinesi unu altu tractatu separatu si promulgatu cu mare parada, in care acelea trei poteri mari se obliga curatu. cá se considere de casum belli ori-ce atacu ar' veni din ori-ce parte contra integritatii imperiului ottomanu. Ce insemna casum belli? Insemna limpede si respicatu, cá se te scoli cu armele contra celuia séu celoru, cari'ti calca vointia ta, tractatele tale. Ce s'a intemplatu inse in dilele nóstre? Amu vediutu cu totii. Serbi'a si Munte-negru s'au scolatu in anulu trecutú contra Turciei, cu scopulu manifestu, cá se sparga prin integritatea ei, se'i rapésca Bosni'a si Hertiegovin'a, ba inca si Bulgari'a; s'au si batutu cateva luni, déra cele trei poteri n'au facutu din acelea evenimente nici unu casum belli, si n'au saritu cu armele in

ajutoriulu Turciei. Acésta se numesce intre alti moritori calcare de cuventu.

Intre acesteia guvernulu Romaniei nu a incetatu a întreba mereu pe la cabinetele poteriloru mari, atatu in cestiunea voluntariloru russi carii au trecutú tóta véra, catu si de a dreptulu in cestiunea neutralitatiei. Sciti ce respunsuri i se dá: „Déca au pasporte regulate, nu'i poteti oprí; faceti-ve ca nu'i vedeti. Fiti pe pace, aveti patientia etc.“ — La conferenti'a dela Constantinopole guvernulu incerca totulu spre a ni se garanta neutralitatea teritoriala; ca-ci, dicea ai nostrii: „Séu ca statulu nostru face parte integranta din imperiulu ottomanu, precumu tienu unele poteri; in acestu casu Europ'a si anume cele trei staturi s'au angagiatu a defende integritatea acelu imperiu, prin urmare si Romani'a; séu ca Romani'a este tíera autonoma luata sub protectiunea Europei in poterea conventiunei din 19 Aug. 1858; atunci Europ'a are se ne apere de ori-ce invasiune pe temeiulu acelu tractatu, cá pe tíera autonoma, cumu si in interesulu propriu, cá se remana gurile Dunarei libere, si acestu fluviu intregu neutrale pentru tóta lumea. Resultatele conferintiei ne sunt de inaintea ochiloru; pentru cestiunea Romaniei ea nu avú timp. Asia Romani'a remase espusa de nou la tóte invasiunile. In acelasu timpú Pórt'a ottomana se portá destulu de brutalu catra noi. Despre incercarile de a inblandí pe Russi'a, asiú avea se ve spunu multe.

Bucuresci, aceea si di, dupa amiédi. — Asta nópte truppele russesi au trecutú fora nici unu manifestu séu macaru avisu prealabile pe teritoriulu nostru! 12 mii au intratu prin Basarabi'a inferióre si altii pe la Ungheni, cari acuma poté ca au si apucatu podulu strategicu de preste Siretu dela statiunea Barbosi, intre Galati si Brail'a. Póte ca si turcii voru fi sositu de preste Dunare dela Tulcea in apropierea acelu podu, cá se'lu bombardéde din canonierele loru, cumu se dicu, blindate (órbé), care de mai multe dile stationau peste Dunare, in dreptulu gurei Siretului.

In acésta situatiune, candu Europ'a se pare a sta cu manile in sinu si a ignora integritatea Turciei, cá si autonomi'a si neutralitatea nóstra, noi, carii parasiti de Europ'a, numai cá prin minune amu potea se remanemu neutrali, cu tóta dorintia nóstra de neutralitate, vomu avea se ne pronuntiamu pentru una din partile belligerante. Remane cá intrunindu-se camerele poimane, se decida, ce atitudine se ia ostirea nóstra, care pana acuma, in acesteia cateva dile dela mobilisare incóce, numai catu s'a concentratu pe langa capitala si alte centruri. Ocupaseramu deocamdata Calafatulu, Galatii si Giurgiulu cu fortie considerabili, déra acumu ostirile nóstre se retragu. Locuitorii din póturile danubiane cari se temu de bombardari si chiaru de jafuri, au inceputu a emigra in interiorulu tíerei, éra turcii potu se tréca astadi mane fora a dá de resistentia. Acésta politca a nóstra s'ar' pareá curiósá, déra forti'a lucruriloru ni-o dictédia. Aflati lucru positivu, ca nici muscalii n'au voitu se ne considere mai multu decatu turcii. Candu a fostu vorba, cá se inchiaiemu conventiune pentru trecerea armatelor, russii n'au voitu se promita nici respectarea guvernului si autonomiei nóstre, nici garanti'a positiunei nóstre politice pentru viitoriu. Nu e destulu atata. Pre candu scriu acesteia, ne vine scirea, ca mescalii organisédia immediatu administratiunea loru pe locurile ocupate de ei, numindu prefecti, subprefecti si politia, alaturea cu auctoritatile nóstre administrative, cumu au facutu si in alte invasiuni ale loru. Éta, asia ne tractédia in cele din urma con-religionarii nostrii, dupa ce ne momia pana acuma cu dulci promissiiuni si sperantie. Nu sciu ce voru dice camerele nóstre dupace se voru deschide; déca inse russii se pórtá indata dela inceputu cu atata necrutiare catra noi, se nu ve mirati, candu ati audi mai curendu ori mai tardiu, ca óstea nóstra s'au alaturatu in actiune la cea turcésca. Turci nu ne potemu face in veci; russi nu v'remu se ne facemu, precumu nu vreti dv. se ve faceti maghiari; mai bine perimu.

Acestea spre informatiune prealabile; despre cursulu evenimentelorú veti primi destule telegrame, numai se le cerneti totudeuna prin sita désa.

Bucuresci. 12 Aprile v. „**Monitorulu**“ Romaniei facia cu forti'a evenimentelorú publica unu feliu de **manifestu** alu guvernului romanu de cuprinsulu urmatoriu:

„Consiliulu ministriloru.

In demanestia de 11 Aprile, guvernulu a primitu dela marele viziru alu imperiului ottomanu invitatiunea, cá se se intieléga cu comandantulu armatelorú turcesci dela Dunare, Esc. s'a Abdul-Kerim-pasia, spre a apará teritoriulu romanu de invasiunea armatelorú imperiale russe, care se aréta a fi iminenta.

In cursulu aceleiasi dile si in deminestia de astadi, prefectii limitrofi cu Besarabi'a russésca au incunosciintiatu pe guvernulu, ca armat'a imperiale russa a inceputu a si operá intrarea in Romani'a prin trei puncte anume: Bestimacu, judeciulu Cahulu, facia cu orasiulu Leov'a, pe Prutu, unde a si ajunsu avantgard'a; Tabacu, judeciulu Bolgradu, si Ungheni, capulu liniei ferrate Iassi-Ungheni, intrandu dejá avantgard'a in orasiulu Iassi.

In faci'a acestoru doue fapte intemplate inainte de a fi camerele legiuitórié intrunite, guvernulu n'a potutu si nu poté face altceva, decatu a se tiené de lini'a de purtare trasa de corpurile legiuitórié in ultim'a lorú sessiune: mantienerea drepturiloru Romaniei si neutralitatea.

Pana la intrunirea parlamentului care se face poimane, 14 Aprile, candu tíer'a va fi pusa in positiune de a dice hotaritorulu seu cuventu, guvernulu, nevoidu se ié asupra'si de a prejudecá acésta hotarire, a luatú urmatórele mesuri in interesulu ordinei publice:

1. Spre a evitá ori-ce conflictu, care ar' poté engagiá natiunea inainte cá vocea ei se se rostésca prin legiuitele sale organe, trupele romane, stationate la fruntarie, au primitu ordinu dea se retrage in intrulu tíerii, cá astfelu se se evite din parte-le ori ce conflictu, care ar' poté se atraga resbelulu in laintrulu tíerii.

2. Prefectii judecielorú limitrofe sunt ordonati in faci'a cereriloru formulate de comandantii trupelorú intrate si cari ar' mai intrá, se nu intervina cá agenti ai poterii centrale, ci ei voru avé a se margini cá simpli functionari politienesci si prin midiuocire officiósá se ferésca poporatiunile de potintiósele neajunsuri si conflicte, lasandu cá auctoritatile municipale in faci'a comandantiloru de trupe se represente comunele ocupate.

3. Poporatiunile dea lungulu Dunarei au fostu desteptate dea-si retrage familiiele si averea in comune mai departe de fruntarie.

Ori ce fapte noue se voru produce voru fi de indata aduse la cunosciintia publica.

I. C. Bratianu, M. Cogalniceanu, I. Docan, G. Chitiu, I. Campinenu, generalu Cernatu.

Din cerculu Lapusiului, 16 Apr. In Dominec'a santulu Tom'a a. c. amu avutu si noi romanii din acestu cercu o serbátoria fora de a ne pasa de control'a spionagiului ungurescu, ca-ci adunarea romanilorú érá la santirea nóuei biserice. —

In Suciulu inferioru pucinii poporeni gr.-cath. — pre langa tóte greutatile, impositele si vessatiunile poruncitoriloru si esecutoriloru statului ungurescu — cu sperarea in Ddiu se apucara de vr'o trei ani a-si edificá o bisericá, carea se le fia locu potrivit de a-si aliná durerile si nezasurile, ce le cadu pre capu cu droi'a in acestu fericitu statu? Dupa o lucrare de 3 ani i se vediura ostená incoronata cu successu, biseric'a gatá — bucuri'a lorú si a tuturor romanilorú din cercu.

Exemplulu Suceiloru se patrundá animele tuturor romanilorú a-si sacrificá ostená si averea pentru binele comunu si mai vertosu pentru scoli si cultura.

Meritulu celu mai mare la zidirea bisericei din Suciulu are repausatulu de pia memoria Nemes Iozsef, — care de si renegatu — la adencile batranetie si-a adusu amente de natiunea s'a si remuscarea consciintiei si-a mulcomitu-o prin donarea de 1000 fl. v. a. in obligatiuni de statu cu scopulu de a edificá o bisericá nóu'a in Suci.

Dupa acea are meritulu m. on. d. Ioane Popescu, protopopulu Mediasului, care fiendu cá theologu acasa la parintii sei, a pusu tóte in miscare pentru edificarea acestei biserice. Apoi preutul actualu Gregoriu Popescu merita destinsa lauda.

Serbatoria a fostu frumósá, poporul din cercu — desi tempulu a fostu nefavoritoriu — cu sutele s'a infaciosiatu in frunte-i cu tóta inteligentia romana din cercu. Servitiulu Ddieescu se tiené de toti preutii tractului. Dlu Ioane Georgiu preutul teneru si dirigintele scólei romane din Lapusiu

